Şarkışla ve Yakın Çevresinden Bazı Köy Adları

Şarkışla ve yakın çevresindeki ilçelere bağlı bazı köylerin adları incelenmiştir. Yaptığım araştırmalar sonucunda yalnızca mantıklı sonuçlar elde edilmiş olanlara yer verilmiştir.

Şarkışla

1. Gürçayır: Yaşlı bir kervancı bomboş duran bu yörenin otlak bir yer olduğunu görünce burada konaklar ve günümüzde mezarlığın bulunduğu alanda çadırını kurar. Yazları çalıştıktan sonra bir kaç yıl boyunca bu çevrede kışlayan kervancı en sonunda buraya yerleşerek kendisine yurt edinir. Daha sonraki zamanlarda buralara yerleşmek isteyenler bu yaşlı adamdan izin alırlar. Kendisine saygı duyup yardımına giderler, manevi güçlerinin olduğuna inanarak dua isterler. Yaşlı adama Çayırşeyhi (Çayırşıhı) denilmeye başlanır. Yörede Çayşığın olarak telaffuz edilen yerin adının kökeninde bu anlatılanlar vardır. Şimdiki adı olan Gürçayır ise Kenan Evren'in ziyareti esnasında kendisi tarafından verilmiştir.

2. Akçakışla: Köyün yakınlarındaki Ağkayalar adı verilen dağ ve Ağca Bey efsanesi ile alakalıdır. Akçakışla (yörede bilinen eski adıyla Ağcakışla) köyünün isminin Akça/Ağca (beyaz renkli) ve Kışla (kışın kalınan yer) sözcüklerinden oluştuğu görülmektedir. Gerçekten de köy ahalisinin geçmiş dönemlerde topluca yazları bugün Karlıyurt adıyla bilinen yaylaya çıkmakta kışları ise buraya geri dönmekte olduğu bilinmektedir. Günümüzde de dahi bu gelenek azalarak da olsa devam etmektedir. Köyün kuruluşuna dair Ağ Kayalar efsanesi derlenerek yazıya geçirilmiştir. Özet olarak erkek evladı olmadığı için kızını bir erkek gibi yetiştiren Ağca Bey'in tüm çabalarına rağmen kız bir çobana aşık olur. Bir buluşmalarında karanlıkta çobanın kavalının sesine doğru giden kız, rüzgarın etkisinden dolayı sesin yönünü karıştırır ve Ak Kayalar'dan ırmağa düşerek ölür. Köyün arka tarafında, 4-5 km kadar dışarıda Ağ Kayalar adı verilen ve gerçekten beyaz renkli büyük bir kayalık alan vardır. Kaldırak çayında kızın öldüğü düşünülen derin yerlere "Sultanın Gölü" veya "Sultanın Bendi" denilmiştir. Günümüzde pek çok kimse bu adın nereden kaynaklandığını unutmuştur. Yine yakınlarda Ağca Meşe adı verilen bir bölgenin veya kutlu bir ağacın varlığına dair bilgiler olsa da böyle bir yer ve böyle bir ağaç tam olarak tespit edilememiştir. Belki de bahsi geçen ağaç bir sebepten ötürü yok olup yitip gitmiştir, yeri de unutulmuştur.

3. Cemel: Köyün adına dair iki ihtimal bulunmaktadır. Köyün tarihinde veya kuruluşunda önemli bir konumda bulunan Cemal adlı bir kişiden kaynaklanıyor olabilir. Diğer olasılık ise Arapça "Cemel" (deve) sözcüğü ile ilişkisinin bulunabileceğidir. Kişi adı olması ihtimali Cumhuriyet dönemindeki bazı kaynaklarda köyün adının "Cemalköy" olarak geçmesi nedeniyle daha güçlü görünmektedir.

4. Yunusören: Zamanın birinde köyün olduğu yerde Yunus adında biri yaşıyormuş. Bazı nedenlerden dolayı köyü terk etmek zorunda kalmış. Yaşamış olduğu ev ve çevresi yıkılmış ve ören haline gelmiş. Daha sonradan buraya gelip yerleşenler adını hatırladıkları bu kişinin adını kurulan köye vermişler.

5. Yalanı: Köyün adı yörede çok bulunan bir bitki isminden gelmektedir. Sığırkuyruğu bitkisine yörede Yalanı denilir. Kuru olarak toplanır fakat tozu çok kaşıntı yapar. Mayıs ayında çok güzel sarı çiçekler açar. Kuru gövdesi fırınlarda odun yerine yakılarak ekmek pişirilir.

6. Yahyalı: Kesin olmamakla birlikte Yahya ve Ali isimlerinin birleşimiyle oluştuğu varsayılmaktadır. Diğer bir olasılık ise Yahya'nın yaşadığı yer anlamına gelmektedir.

7. Sarıçiçek: İlkbaharda açan özellikle papatya ve çiğdem gibi çiçeklerden dolayı bu isim verilmiştir. Köy "aşağı" ve "yukarı" olmak üzere iki kısım halinde adlandırılır.

© Deniz Karakurt
Kaynak belirtmeden alıntı yapılamaz.

8. Osmanpınarı: Malatya'dan gelerek Yapaltın köyüne yerleşen Seyit Ahmet'in oğlu olan Osman Efendi tarafından kurulmuştur. Medeni kanundan önce Piroğulları olarak anılan sülaleden olan Osman Efendi soyadı kanunu ile birlikte Pınar soyadını almıştır. Kendisi dahil üç kardeşin Yapaltın köyünden ayrılarak buraya gelip yerleşmesi ile köyde ilk evler yapılmıştır. İskan kanunu ile tarım arazilerine Bulgaristan'dan gelen göçmenlerin devlet tarafından yerleştirilmesi ile de köy nüfusu artmıştır.

9. Ortatopaç: Şimdiye dek derleme sözlüklerine geçirilmemiş bir anlam söylendi. Topuzu bulunan değerli eşyalara topaç dendiği bilgisi verildi. Küçüktopaç ve Büyüktopaç köylerinin adlarının da bu açıklama ile birlikte değerlendirilmesi gerekecektir.

10. Oluktaş: Kışla Köyünden buraya göç edilmeye başlanmadan önce, bir kaç ev inşa edildiği ve hayvanları otlatmak amacıyla, gelip gidilmeye başlandığı rivayetler arasındadır. Köyün eski adı olan "Pöhrenk" sözcüğü de yine içinden su akan, taştan yapılma oluk veya yeraltından giden kanal demektir.

11. Mengensofular: Köyün ilk ismi "Mengen" olarak bilinir eski dönemlerde. Bu kelime "su kovası" anlamına gelir. Sofular kısmı sonradan eklenmiştir. Osmanlı-Rus Savaşı (93 Harbi) sonrası çıkarılan kanunla yerleşik hayata geçirilen Türkmen boylarından biri Malatya'nın Darende ilçesi yakınlarında bir yere yerleştirilmiştir. Onlar da burada Sofu Köyünü kurmuşlardır. Daha sonra bu ailelerin bir kısmı şimdiki Mengensofular Köyü'nün bulunduğu yere gelmişlerdir. Köyün adına bu göçe hatırlatma amacıyla sonradan Sofular kısmı eklenmiştir.

12. Konalga: 200 sene kadar önce Kışla köyünden ayrılanlar olmuş, bunlar kışlarını Kışla köyünde geçirip yazları ise şimdiki Konalga köyü civarında konakladıkları için bu isim verilmiş. Ondan sonra da Kışla köyünden tamamen çıkmışlar buraya yerleşmişler.

13. Kavak: Yüz yıllar önce Banaz'dan göç eden Ağa Çelebi, Mehmet Çelebi ve Cümük Çelebi bugünki Bozkurt adıyla bilinen bölgeye yerleşmişler. Bozkurt'ta birkaç sene kaldıktan sonra, Balahasan bölgesine geçip, oradan da Kavaklı Dere denilen bölgeye yerleşmişler. Dağ kavağı, kargı ve sorgun ağaçlarının sıklığından dolayı içinde yayılan malların bile kaybolduğu yeşillik alan, bugün ki Ağanın Çayırı olarak bilinen yer ve çevresidir. Köyün ismi buradan gelir.

14. Gücük: Köyün yaşlılarının nüfus kağıtlarında eski bir Selçuklu boyu olan Eymür ismi geçtiği bilgisi verildi ancak bunu destekler bir belge gösterilmedi. Köyün aslında daha aşağıda bulunduğu, oradan şimdiki yerine ilk taşınanlarla birlikte aşağıdakine göre daha küçük bir yerleşimin ortaya çıkmasından dolayı bu şekilde bahsedildiği rivayet edilir. Bir diğer rivayet ise şimdiki yerine Gücük ayında (Şubat) taşınılmasından dolayı olduğudur. Bu rivayet kış ayında göçün zor olmasından dolayı zayıftır.

15. Dökmetaş: Köyün yakınlarında yüzyıllar öncesinden kalan kalıp şeklini andıran kesme taşlar bulunurmuş, bu taşlardan esinlenerek bu isim verilmiş.

16. Demirköprü: Önceden Kızıltan / Kızıldan ve daha sonra Kızıldon değişikliğine uğrayan ilk ismin yöredeki kızıl toprak renginden kaynaklandığı söylenmektedir.

17. Başağaç: Köye tepeden bakan bir yerde bulunan oldukça yaşlı ulu bir çınar ağacından dolayı bu adı almış olması büyük olasılıktır. Bu ağacın olduğu yere Beşçam denilmektedir. Aslında iki köyün birleşerek oluştuğu bir köydür. Bu köylerden birinin adı Şağrı (sonradan Şarklı) diğeri Garaya (sonradan Karakaya) olarak anımsanmaktadır. Daha sonra oluşan tek köyün adı Başağaç olarak değiştirilmiştir.

© Deniz Karakurt
Kaynak belirtmeden alıntı yapılamaz.

18. Çanakçı: Çok eski dönemlerde bu köye gelerek yerleşen ve çanak işleri yapan bir ustadan dolayı bu ad verilmiştir.

19. Yapaltın: Adının köyde altın işi malzeme üretilmesi ile alakalı oluğu pek makul değildir. Yabaltun aşiret adı ve Yapaltı denen harman aracı ile bağlantısı mutlaka dikkate alınmalıdır. Harun köyünde de bu aşirete mensup soyların bulunduğu söylenmektedir.

20. Gazibey: Köye başlangıçta yedi ev gelip yerleşmiş. İlk geliş amaçları yaylamakmış. İçlerinden en büyüklerinin adı Gazi Bey'miş. Bu kişi köye adını vermiş. Köydeki ilk sülaleler ise; Kadı uşağı, Çavuş uşağı, Bal uşağı, Nebi uşağı, Hacı uşağı, Gazi uşağı olarak bilinirler.

21. Elmalı: Köyün kuruluşuna dair anlatılan bilgi şu şekildedir. Buralar ilk önceleri rakım olarak daha yüksekte ve arka tarafta dağın üst kısmında bulunan Alıkören (Aliören) köyündeki Yüzbaşı'nın elmalığıdır. Daha sonradan bir köye dönüşmüştür. Yakınlarda Yüzbaşının Ağılı diye bilinen bir yer vardır.

22. İlyashacı: Köyun iki kurucusu olan İlyas ve Hacı adlı kişilerin isminin birleşmesi ile oluştuğu söylenmektedir.

23. Bağlama (mezra): Adını geçmişte Horasan harcı ile yapılmış barajdan alır (Bağlama sözcüğü baraj, su bendi anlamına gelir). Samankaya köyüne bağlıdır.

24. Kışla: Köyün eski adının Münha Sofular (veya Menha) olduğunu söyleyenler vardır. Kışla kelimesinin kışın kalınan yer manası taşıdığı zaten açık olarak bilinmektedir.

25. Dikili: Şimdiki adı Dikili olan Çıhsiyan/Çıksıyan köyünün adı Şeyh Ziya (Şıh Ziya) ismine dayanır. 9 metre uzunluğunda bir mezarı vardır.

26. Alaman: Köyünün adının kızıl renkli damgalanmış koyunlarla veya bölgedeki kızıl topraklı dağlarla ilgili olduğu da söylenmektedir. Ayrıca Alaman sözcüğü fatih yani bir yeri ele geçiren anlamına gelir ki, köydeki savaşçı evliya Colü Baba mezarı bu olasılığı güçlendirmektedir.

27. Sarıkaya: Köyün ilk adının "Kürtaraposman" olduğu söylenmektedir. Daha sonraları değişikliğe uğrayarak ve kısaltılarak sadece "Kürtler" köyü denilmiştir. 1956 yılında önce "Şirinkaya" adı ile değiştirilmek istenmiş daha sonra köy girişinde mevcut olan volkanik sarı mermer yapıdaki kaya nedeniyle bugünkü "Sarıkaya" adı verilmiştir.

28. Beyyurdu: Köyün eski adının Köylez olduğu söylenir. Fakat yapılan incelemelerde görülmüştür ki, arşivlerde bulunan gerek Tahrir defterlerinde, gerek Nüfus defterlerinde ve gerekse de Yoklama defterinde Beyyurdu köyüne dair böyle bir bilgiye rastlanmamıştır. Elbette köylerin gerek eski adlarının ve gerekse de yeni adlarının örtüşmemesi Beyyyurdu Köyüne özgü bir olgu değildir. Köylez / Göylez / Göğlez dönüşümü dikkate alınırsa mavi renkten daha ziyade göğe yakın yer anlamı taşır. Ağaçların en uç tepe noktasına Tüylez / Tüğlez denir. Beyyurdu Köyünün de yüksek bir yer olduğu dikkate alınırsa mantıklı durmaktadır bu isim. (Kaynak Kişi: Mahsuni Gül – Araştırmacı)

29. Demirboğa: Köyün adının Şarkışla yöresinde yaygın olarak kullanılan Timurboğa soyadıyla bağlantısı araştırılmalıdır.

© Deniz Karakurt
Kaynak belirtmeden alıntı yapılamaz.

30. Polatpaşa: Köyde günümüzde işletilmeyen bir tuz ocağı vardır köyün eski adı Tuzla'dır. Kıbrıs Harekatında görev yapmış olan general Osman Fazıl Polat'ın adı verilerek değiştirilmiştir.

31. Kayapınar: Adını bir kayanın dibinden çıkan su kaynağından alır. Günümüzde köyün içindeki bu kayanın dibinde bir çeşme bulunmaktadır.

32. Abdallı: Köyün adı Abdal Baba adlı erenden gelmektedir. Köyün girişindeki mezarlıkta kabri vardır.

33. Ahmetli: Osmanlı - Rus Savaşı (93 Harbi) sonrası bölgeye gelen Kırım Tatar Türkleri tarafından kurulduğu anlatılmıştır. Yöreye gelenlerin başında bulunan Ahmet Bey'in adının köye verildiği söylenmektedir.

34. Canabdal: Köyün adını "Can Abdal" adlı kutlu kişiden aldığı belirtilmektedir. Köyde türbesi bulunmaktadır. İnanışa göre kardeşi ise Sarıtekke köyünde bulunan Muhtar Abdal'dır.

35. Kapaklıpınar: Bir su gözesinden köydeki farklı noktalara bir tür şebeke ile dağıtım gerçekleştirilmiştir. Gözenin üstü örtülü bir şekilde kapaklı olarak yapılması nedeniyle bu ad verilmiştir. Günümüzde bu göze durmaktadır ancak şebeke yoktur.

36. Kevenlik: Yörede yetişen çok miktardaki keven bitkisinin bulunması nedeniyle bu isim verilmiştir.

37. Saraç: Köyün adının 1800'lü yılların basından itibaren köyde Saraciye (deri işlemeciliği) yapan Avedikyan ve Hacaduryan adlı Ermeni ailelerden kalma olduğu bilinmektedir. Saraç sözcüğü de deriden eyer yapan kişileri tanımlar. Köy 1915 yılına kadar Ermeni yerleşimidir.

38. Kılıççı: Köyü ilk kuran sülaleden kaynaklandığı söylenmektedir (Kılıççıoğuları).

39. Sarıkavak: Köyün eski ismi Savran / Sevran'dır. Bu ad Gürcistan'daki Borçalı bölgesinde bulunan Sarban yöresinin adı ile bağlantılı olduğu düşünülmektedir. O bölgeden 93 Harbi (Osmanlı-Rus Savaşları) esnasında göçerek gelen Karapapak Türkleri Anadolu'ya gelerek kurdukları köye bu ismi vermişlerdir. Sarban/Sarvan/Savran dönüşümü mümkün görünmektedir.

40. Sarıtekke: Köyün adı Sarı Abdal adlı (Muhtar Abdal olarak da bilinen) ermişten kaynaklanmaktadır. Türbesi köyün içindedir.

41. Çekem: Ökse otuna halk kültüründe verilen isimdir. Osmanlı kayıtlarında "Çekem Çiftliği" olarak geçer.

42. Faraşderesi: Kars ağzında Faraş sözcüğü "turfanda" manası taşır. Köy halkının 93 Harbi Muhacirleri olarak bilinen Kars ve Erzurum dolaylarından gelen Türklerden oluştuğu dikkate alınırsa turfanda sebzelerin yetiştiği yer anlamı ortaya çıkacaktır.

43. Harun: Köyün ismi özellikle eski nesil tarafından "Harın" olarak telaffuz edilmektedir. Ermenice "karışık" anlamına gelen bir sözcükle (Harrrı) bağlantılı olma ihtimali yüksektir. Bir dönem Kars-Azeri göçmenleri ile birlikte Ermenilerin bir arada yaşamış olmaları nedeniyle bu ismi Ermeniler vermiş olmalıdır. Elbetteki sözcük daha sonra ses benzerliğine dayalı bir uyarlanma geçirmiştir.

© Deniz Karakurt
Kaynak belirtmeden alıntı yapılamaz.

44. Konakyazı: Kanak olan ilk isim sonradan değiştirilmiştir. Kanak kelimesi akarsu manası taşır. Köyün altından akan Kanak Çayı ile birlikte düşünülmelidir. Diğer bir iddia ise Karapapak dilinde "dost" anlamına gelen "Kanag" sözcüğünden kaynaklandığıdır.

45. Merkez Hüyük: Köyün içinde günümüzde yokolmuş olan bir höyük varmış.

46. Emlek Hüyük: Köy günümüzde de varlığını sürdüren oldukça bir höyüğün dibinde kurulmuştur.

47. Kümbet: Köyün yakınlarında eski bir yapının kalıntısı vardır ve üzerinde yazıya benzer işaretler bulunmaktadır. Niteliği tam olarak anlaşılamamış olmakla birlikte bu kalıntı bir kümbete benzetilmiş olmalıdır.

48. Alıkören: Eski adı "Aliören" olarak bilinir. Bu isim aslında Âliören (Âliviran) olmalıdır. Bu durumda anlam "büyük harabe" şeklinde anlaşılmalıdır. Yakınlardaki Karababa mezarının kastediliyor olması kuvvetle muhtemeldir. Ayrıca çevrede iki tane höyük de vardır.

49. Fakılı: Adın içindeki "Fakı" kelimesi eskiden Anadolu'da medrese bitirmiş kişileri, müderrisleri, köy imamlarını veya öğretmen gibi okumuş insanları tanımlayan bir ifadedir. Arapça kökenli "fakih" (fıkıh bilgini) kelimesinin halk ağzında değişmiş ve anlam genişlemesine uğramış biçimidir. Burayı kuran kişinin bu türden bir insan olduğu anlaşılmaktadır.

50. Benlihasan: Çanakkale savaşında bu köyden şehit düşen Benli Hasan adındaki askerin adının verildiği şeklindeki bilgi gerçeği yansıtmaz. Daha önceki (1907) bir tarihte köyün adına bu şekilde rastlanmaktadır. Ancak başka bir savaşta şehit düşen bir kişi olma ihtimali mevcuttur.

Altınyayla

1. Deliilyas: Yörede "Dellez" (Deli ve Ellez kelimelerinin bileşimi) olarak da bilinir. İlyas (Ellez) adlı bir kişi tarafından kurulduğu söylenmektedir.

2. Tahtyurt: Padişah 4. Murat döneminde gerçekleştirilen Bağdat Seferi esnasında ordunun köyün şu anda kurulu olduğu yerden geçerken konakladığı, köyün adının buradan kaynaklandığı iddia edilmektedir.

3. Güzeloğlan: Köyün eski ismi Kızılburun olup rivayete göre köyü ziyarete gelen bir devlet büyüğünün bu ziyaret esnasında köyde çok güzel bir çocuk görmesi nedeniyle köyün ismi değişmiştir.

4. Başören (Altınyayla): Hemen yanıbaşındaki Hitit şehri kalıntısından almıştır adını.

5. Taşlıhüyük: Yerleşim yerinin ortasında bulunan ve orada önceden yaşayan Hristiyan halk tarafından taş ve topraktan yığma yapılarak oluşturulmuş küçük tepecikten dolayı bu isim verilmiştir.

6. Yassıpınar: Bir rivayete göre köy, 1402 Ankara Savaşı sonrası kurulmuş. Üç kardeş gelmiş birisi Beydiğin (Serinyayla), diğeri Şarklı (Dogupınar), bir diğeri de Yassıpınar yöresine konmuş. Düz alanda yer alan su kaynağı anlamı taşımaktadır.

© Deniz Karakurt
Kaynak belirtmeden alıntı yapılamaz.

7. Gümüşdiğin: Gümüş ve Tekin (Tigin: Şehzade, Beyzade) sözcüklerinin bileşiminden oluşmuş olma ihtimali çok yüksektir. Yörede Gümüşdüğün olarak da söylenir. Eski adı Gümüşhan olarak bilinir. Osmanlı döneminde Anadolu'nun ilk gümüşten işlemeli duvarlarının uzaktan baktıkça parlaması nedeniyle tüccarların dikkatini çeken bir han yapılmış olduğu anlatılmaktadır. Ancak bu iddiayı destekler nitelikte somut bir kanıt yoktur. Bu bölgede daha öncede Selçuklu sultanlarının konakladığı rivayet edilir.

8. Doğupınar: Önceden Şahlı olan adı sonradan Doğupınar olarak değişmiş. Anlatılanlara göre Şark (doğu) tarafından gelme oldukları için "Şarklı" adını almışlar. Halk ağzında daha sonra değişime uğrayarak Şahlı da denmiş. Doğupınar adı ise, Şarkışla'nın da Şarklı diye bir köyü olduğundan karışıklığı önlemek için verilmiş. Gelen memurlar köydeki bir çeşmenin adını vermişler. Çakırlar'ın Çeşme doğuya doğru aktığından adı böyle olsun demişler.

9. Beydiğin: Bey ve Tekin sözcüklerinin bileşimi olma ihtimali yüksektir. Bu durumda Asya kökenli Beytekin/Baytekin isminin farklı bir biçimi olması mümkündür. Beyzade veya Şehzade gibi bir anlamı olduğu rahatlıkla söylenebilir.

İlbeyli (Sivas - Merkez)

1. Bedirli: İsmini köyde şehit düşmüş olan Bedir Baba isminde bir komutandan almıştır. Üç kardeş oldukları söylenen bu şehitlerden Haydar Baba'nın adı Haydarlı, Damıl Baba'nın adı Damılı köylerine verilmiştir. Damıl isminin ne anlama geldiği veya başka bir isimden mi dönüştüğü anlaşılamamıştır. Bu biçimiyle rastlanmayan bir insan adı olması verilen bilgiyi kuşkulu hale getirmektedir. İlk başta anlatan kişi tarafından uydurulduğunu sanmama karşın başkaları tarafından da bilindiğini görünce kayda değer buldum.

2. Çallı: Taşlık yer, çıplak tepe, kireçli beyaz toprak, taştan örülmüş çitle çevrili alan gibi anlamları olan Çal kelimesi ile ilgilidir.

3. Çaypınar: Eski adı Kızılca olarak bilinir ve yöredeki kızıl topraklarla ilgilidir. Bu ad köye sonradan verilmiştir. Köyün içinden suyu çok güzel olan çay akmaktadır. Aynı zamanda bu çay üzerinde bir de pınar vardır.

4. Kayadibi: Köy büyük bir kayanın dibinde kurulmuştur.

5. Söğütçük: Köyü ilk olarak kuran Kırık Ali isimli biridir. Köyün kurulduğu yerde Kırık Ali'nin kağnısının mazısı kırılmış ve daha ileriye gidememiş buraya yerleşmiş. Söğütcük halkı, Halep'in altındaki Söğütcük köyünden gelmiş ve eski köylerinin adını yaşatmak için Söğütcük adını vermişler. (Halep civarında öyle bir yer olup olmadığı doğrulanmalıdır.)

6. Karalı: Yeniçeri ordusunda görev yapan ve çeşitli savaşlarda kahramanlıklar göstermiş olduğu belirtilen Kara Ali adında bir yeniçerinin adını aldığı rivayet edilmektedir.

7. Kavlak: Köyün adı Kavlak Dede'den gelmiştir. Savaşlar nedeniyle yurdunu terkeden bir ihtiyar olan bu kişi daha sonra burada yaşamını devam ettirmiştir; yerleştiği köyün adını da Kavlak koymuştur.

© Deniz Karakurt
Kaynak belirtmeden alıntı yapılamaz.

8. Keçili: Hanlı köyünden gelen bir ailenin köyün şu anki bulunduğu yere keçi ağılı kurmasıyla köyün yerleşimi başlamıştır.

9. Kızılova: Köy adını kızıl toprağından almıştır. Yörede yakında yine Kızıl sözcüğü ile bağlantılı olarak Kızılöz köyü de bulunur.

10. Herekli: Herekoğulları aşireti ile bağlantılı olduğu bilgisi verildi.

11. Hayırbey: Köyün eski adı olan Hayrık sözcüğü Ermenice'de "baba" anlamına gelmektedir. Burada daha önceden Ermeni vatandaşların yaşayıp yaşamadığı araştırılmalıdır.

12. Yanalak: Meyve kurutmak için ayrılmış yer anlamı dikkate alınmalıdır.

13. Akçainiş: Adını yanındaki dağdan (Pur) almıştır. O dağın üzerinde yol geçermiş eskiden, o yolun adına "Ağcainiş" derlermiş.

14. Aylı: Köyün yakınındaki Donbak denilen dağdan ay güzel göründüğü için için bu ismin verildiği söylendi.

15. Hanlı: Geçmişte “Han Önü” adı verilen mevkiye kurulmuştur. Rivayete göre, köyün ilk kuruluş yeri olan bu mevkide büyük bir han varmış.

16. Kartalca: Dik kayalıklarda yırtıcı kuşların yaşamasına elverişli bir ortam bulunduğu için yakın dönemlere kadar kartallara ve yuvalarına çok sık rastlanması nedeniyle bu ad verilmiştir. Başka bir rivayet ise Kayabaşı olarak bilinen bu kayalıklarda Kartal Baba isimli bir evliyanın mezarı bulunduğuna dairdir.

Yıldızeli

1. Akkoca: Köyde Akkoca (veya Akçakoca) adlı efsanevi kişinin yattığına inanılan mezar bulunmaktadır.

2. Nallı: Bir rivayete göre Nallı köyünün ilk adının "Keçikıran" olduğu söylenir. Bir gün bir keçinin ayağı sakatlanır ve keçinin ayağını nallarlar. Bu olaydan sonra köyün yeni adı Nallı Köyü olur ve böyle kalmaya devam eder.

3. Yolkaya: Köyün eski ismi olan Çakraz ("Çarkaz" ya da "Çarkraz" biçiminde söylenişleri de yaygındır) kelimesinin değirmen taşı çarkından kaynaklandığı söylenir. Köyün yakınlarında Kevgir Baba türbesi bulunmaktadır.

4. Karaleylek: Köyün tarihi 93 Harbi'ne dayanır. Rus istilasına uğrayan Kars'ın farklı köylerinden kaçan Türkmenler, dağlık olan bu araziye yerleşirler. Bu dönemde köyde kara leylekler yaşamaktadır. Köy adını buradan almaktadır. (Kaynak: Serdar Çelikli - Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni)

5. Konaközü: Köyün kurulduğu bölgeden bir dere geçmektedir. Dereye bölgede öz denilmektedir. Kervanlar geçmişte bu bölgede konaklarmış. Bu yüzden bu köyün bulunduğu yere Konaközü denilmiştir.

© Deniz Karakurt
Kaynak belirtmeden alıntı yapılamaz.

6. Davulalan: Köye ilk gelen dört aile gördükleri çilek teleklerinin boylarını ölçerler ve bakarlar ki bir adam boyu yerde uzamış gitmiler. "Bu çileğin böyle uzadığı yerde buğday yetişmez mi, kimbilir ne kadar verimlidir buralar" derler ve yerleşmeye karar verirler. Köyün isminin nereden geldiği hakkındaki bir rivayet şöyledir. Yıllar önce burada insanlara zulmeden ve askerleri bile öldüren bir eşkiyanın vurulması üzerine, yöre halkı burada davul çalıp şenlik yaparlar. Köye bu yüzden davul çalınan alan anlamına gelen Davulalan denilmiştir. Anlatılan diğer bir hikaye şu şekildedir. Köye ilk gelindiği zaman etrafı hep ormanlıkmış. Yalnız bu ormanlık alanın tam ortasında, içinden su çıkan boş bir alan varmış. Bu boş alan rüzgar vurduğu zaman davul gibi ses çıkarırmış.

Ulaş

1. Baharözü: Eski ismi "Bağırözü" veya "Buğayırözü" olarak bilinir. Eskiden bu bölgede ormanlık alanlar mevcut olup Kangal, Ulaş, Şarkışla ve Tonus (Altınyayla) ilçelerine yağan yağmurun bu bölgeden başlamış olduğu anlatılmaktadır. Yağmurun bu bölgede başlaması ve çok yoğun bir şekilde diğer ilçelere doğru ilerlemesi nedeniyle bu bölgeye "Buğayır özü" adı verilmiştir. Buradaki ağaçların kesilmesiyle yağmurun azaldığı anlaşılınca yöre halkınca buradaki ağaçların kesilmesi de günah sayılarak yasaklanmıştır. Buğayır sözcüğüne dair yağmurla ilgili bir anlama başka bir yerde rastlayamadığımı belirtmek isterim.

Gemerek

1. Bulhasan: İlk rivayete göre; yörede çadır kurmuş ailelerden birinden olan bir baba ve oğlu, o zamanlar ormanlık bir alan olan Karababa dağına gezmeye gitmişler. Baba ve oğlu bir pınarın başında dinlenirken (köyün içinden geçen derenin kıyısındaki Çatıöz pınarı olduğu söylenir) karşılarına büyük sarı bir yılan çıkar. Yanlarında dolaşan bir eniği (köpek yavrusu) kaptığı gibi sürünerek uzaklaşır gözden kaybolur. Babası oğluna "Bul Hasan" diye seslenir ancak boşuna. Daha sonra buralara yerleşmeye karar verirler. Başka bir söylentide Hasan'ın yılanın peşinde giderek ormanda kaybolduğu ve babasının oğlunu günlerce ormanda aradığı anlatılmaktadır. Başka bir rivayete göre köy yakınlarındaki Ziyaret Dağı adı verilen yerdeki mezarda yatan eren ve kendinden başka altı kardeşi Afganistan'daki Bulhasan adı verilen bölgeden gelmişlerdir. Yedi kardeşin tamamı, yapılan savaşlarda şehit olurlar ve birbirini gören yedi dağa gömülürler. Burada yatan kişinin adının da Bulhasan-ı Devletlü olduğu söylenir. Köy, kurulduğu yıllarda yedi hanedir.

2. Eskiyurt: İlk adı "Alakilise" olarak bilinir, 1915 tehcirinden sonra Ermeniler'in gitmesi ile adı "Eskiyurt" olarak değiştirilmiştir. "Bozarmut" ve "Ziyaret" olarak bilinen ağaçlar kutsal olarak kabul edilir. Daha önceki dönemlerde buralarda kurbanlar kesilip dualar edildiği bilinmektedir. Köyde kendilerine "Teber"ler diyen ve "Abdal"lar olarak da bilinen bir topluluk bulunmaktadır. Günümüzde köyün önemli bir kısmı onlardan oluşmaktadır. Sazlı sözlü eğlencelerde çalıp söyleyecek birine ihtiyaç olduğunda bu yörede akla ilk önce onlar gelirler.

3. Esikli: Eskiden köy, şimdiki olduğu yerde değil köyün yukarısında bulunan ve artık "Eski Köy" diye adlandırılan yerdedir. O zamanlar su kaynağı köyden aşağıda olduğu için su almaya gidilirken esik (çukur düzlük) bir yerden geçildiğinden dolayı bu isim verilmiş. Nereden geliyorsun diye sorulduğunda "Esikliden geliyorum" diye cevap verirlermiş.

© Deniz Karakurt
Kaynak belirtmeden alıntı yapılamaz.

4. Hacıyusuf: Horasan Türkmenlerinin göçleriyle kurulmuştur. Daha öncesinde İran'ın Horasan yöresinden gelen Hacı Yusuf adında bir kişinin soyundan geldikleri anlatılır. Yusuf, çobanı olduğu ağanın kızıyla gönül ilişkisi yaşayınca, kızın babası bu evliliğe karşı çıkmış. Ancak kızının hastalandığını görünce razı olmuş. Kızından vazgeçemeyen ama Yusuf'u da sürekli gözünün önünde görmek istemeyen Seyit Ali Ağa, damadı ve kızını yakınlardaki eski bir ören yerine gönderir orayı yeniden imar ettirir. Zamanla başka göçmenlerin de gelmesiyle köy büyür.

5. Seydinali: Köyün 1800 yıllarının başlarında Türkmen boylarından olan Seyit Ali tarafından kurulduğu söylenir. Diğer bir olasılık ise Seyid'in Ali (babası yada soyu Seyit olarak anılan kişi) sözcüklerinin bileşimidir.

6. Eğerci: Eski zamanlarda eyer ustalığı yapan Eyerci Baba adlı bir kişinin burada yaşadığı rivayet edilir. Daha önceleri burası sazlık, bataklık olan bu bölgeye sivrisinek yüzünden kimse yaklaşmak bile istemiyormuş. Kimsesiz yaşlı bir adam buraya gelerek yerleşmiş. Bataklığı ıslah etmiş, böylece yakınlardan gelip geçen yolcular yanına uğramaya başlamışlar. Bilge bir kiş olan Eğerci Baba insanlara öğüt verirken kesin konuşmazmış. “Şöyle yap... Böyle yap...” demezmiş asla; bunun yerine “Eğer şöyle yaparsan… “Eğer böyle yaparsan...” diye konuşurmuş. Yavaş yavaş o bölgeye başka insanlar da yerleşmişler.

7. İnkışla: Önceleri adının “İnköy” olduğu söylenmektedir. Adını yakınlardaki eski dönemlerden kalma mağaralardan oluşan eski yerleşim yerlerinden alır. Bu mağaralara köyde Tırkazlar adı verilir.

8. Karagöl: Köyde veya yakınlarında gerçekte bir göl yoktur. İsim tamamen bir benzetmeye dayalıdır. Günümüzde köyün içinde yer alan Ermenilerden kalma dört oluklu Büyük Çeşme’nin gölcük halinde birikmesi sonucu sazaklık ve bataklık oluşturması nedeniyle bu isim verilmiştir. Diğer bir olasılık ise köyün çayırlığının çok zaman önce bataklık olması nedeniyledir.

Sarıoğlan (Kayseri)

1. Karaözü (Kayseri - Sarıoğlan): Köyde "Tohum Pınarı" ve "Memiş Pınarı" adlarını taşıyan iki büyük çeşme bulunmaktadır. Bunların suları aşağıdaki dereye doğru akarlarken gölgeli bir görüntü oluştururlar. O nedenle de bu sulara "Karaca Öz" adı verilmiştir. Topraktan (karadan) çıkan su akıntısı anlamı da mümkündür. "Öz" kelimesi özellikle İç Anadolu'da dere, ırmak, akarsu anlamlarında kullanılır. (Kaynak: Ahmet Özerdem – Araştırmacı / Yazar) [Köy eskiden Sivas'ın Gemerek ilçesine bağlı iken sonradan Kayseri'nin Sarıoğlan ilçesine bağlanmıştır.]

Akdağmadeni (Yozgat)

1. Dereyurt (Yozgat - Akdağmadeni): Köy birbirine yaya olarak bir saatlik mesafede bulunan Sıtma ve Dereyurt köylerinin bir muhtarlık altında birleşmesi ile meydana gelmiştir. Çok eskiden birisi Sıtma hastalığına yakalanıyor ve rüyasında bir çeşme görüyor. Rüyasına giren kutlu kişi gidip o köydeki sudan içerek yıkanmasını söylüyor. Söylenileni yaparak bahsedilen köyü ve çeşmeyi buluyor. Hastalıktan kurtulunca herkes çeşmenin suyunun şifalı olduğunu anlıyor ve çevreden insanlar Sıtma hastalığından kurtulmak için buraya gelmeye başlıyor. Böylece köyün adı da Sıtma kalıyor.

© Deniz Karakurt
Kaynak belirtmeden alıntı yapılamaz.